

Demans Sendromu İle İlgili Türkçe Web Sayfalarının İçeriğinin İncelenmesi

Burcu Akpınar* Seher Gönen** Özlem Küçükgüçlü***

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı Türkiye’de demans sendromu hakkında bilgi sağlamak amacıyla hazırlanmış Türkçe web sayfalarının içeriğinin incelenmesidir. **Yöntem:** Bu çalışma, demans sendromu ile ilgili Türkçe web sayfalarının incelenmesi amacıyla tanımlayıcı tipte tasarlanmış bir çalışmadır. Çalışmanın verileri anahtar kelimeler girilerek arama motorlarından <http://www.google.com.tr/> ve <http://tr.yahoo.com/> aracılığı ile Mayıs-Haziran 2011’de toplanmıştır. Veri tabanlarından toplamda 5650 internet sayfasına ulaşılmıştır. Verilerin analizinde sayı ve yüzde kullanılmıştır. **Bulgular:** Demans ile ilgili olan 32 internet sayfası belirlenen kriterler doğrultusunda incelenmiştir. Siteler incelendiğinde; %84.4’ ü Alzheimer hastalığı ve demans hakkında genel bilgidir, %9.4’ ü demans sendromunda tedaviden, %3.1’ i demansta alternatif tedaviden, %3.1’ i hasta ve ailesinin yaşadıkları güçlüklerden oluşmaktadır. İncelenen sayfaların; % 50’ sinin özel kuruluşlar (özel hastane, merkez ve kliniklerden) tarafından hazırlandığı, %93.8’ inin internet sayfasında yazılı bilgiler içerdiği, %78.1’ inin hangi kaynaklardan hazırlandığının belirtilmediği, % 65.6’ sında yazar isminin olmadığı, %68.8’ inde sayfaların güncellenme tarihinin belirtilmediği, %75’ inde güvenlik kilidinin yer almadığı ve %84’ ünde elektronik posta ile ulaşım fırsatı sağlandığı bulunmuştur. **Sonuç:** Bu çalışma sonuçlarına göre ülkemizde demanslı bireylerle ilgili bilgi edinmek isteyenlerin ulaşabileceği güncel, güvenilir faydalı linklerin sayısının yetersiz olduğu, ayrıca var olan bilgilerin de içeriklerinin güvenilirliği ve güncelliği açısından geliştirilmesi gerektiği görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe Web Sayfaları, Demans Sendromu, Hemşirelik.

Content Analysis Of Turkish Web Pages Related To Dementia Syndrome

Objectives: The purpose of this study was investigate of the Turkish web pages which was prepared to provide information about dementia syndrome in Turkey. **Methods:** This study has been designed as a descriptive study. Datas were obtained by using keywords in the search engine “<http://www.google.com.tr/>” and <http://tr.yahoo.com/> in May and June 2011. Reached a total of 5650 web page databases. Number and percentage were used to analyze the data. **Results:** Of the 32 web pages related to dementia examined in accordance with the criteria defined in this study. Information contents of the web pages contains 84.4% of the general knowledge about the Dementia and Alzheimer Disease, 9.4% of the treatment of the dementia syndrome, 3.1 % dementia alternative treatment, 3.1% of patients and their families difficulties. In this study a half of the web pages (50%) were prepared by the private institutions (private hospitals, health offices and clinics). Ninety four percent of the web pages contained the written knowledge, 78.1% web pages did not define the references, 65.6% did not state the author’s name, 68.8% of the pages did not indicate the update date, 75% did not have a security lock and 84% of the pages has a opportunatiy to provide the access electronic mail. **Conclusion:** Study results showed that there are lack of reliable and useful links which is accessible to who want to learn more about the people with dementia in our country. Additionally, the information contents are need to improvement in terms of reliability and up to date.

Key Words: Turkish Web Pages, Dementia Syndrome, Nursing.

Geliş tarihi: 16.07.2012

Kabul tarihi: 11.10.2012

Günümüzde elektronik bilgi kaynaklarına erişimin son derece kolay hale gelmesinden dolayı birçok kişi bilgiye gereksinim duyduğu zaman internet aracılığıyla erişilebilen bilgi kaynaklarını tercih etmektedir (Tonta, 2002). Bu nedenle tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de internet kullanımı giderek artmaktadır. Ülkemizde 2009 yılında “Hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması” nda hanelerin %30’ unda internet kullanımının olduğu saptanmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2009).

Son yıllarda oldukça gelişen ve “bilgi toplumu” olarak nitelendirilen bu dönüşüm çağdaş yaşamı, çalışma, iletişim, oyun, iş, sağlık gibi pek çok açıdan etkilemektedir. Özellikle insanların sağlık bilgilerine erişimi bu dönüşümün önemli göstergelerinden biri olmaktadır. Pek çok internet sitesi ile hasta ve yakınlarına yabancı olunan ve sormaya çekinilen hastalık, tedavi ve bakım konusunda bilgiler sunulmaktadır. Böylece hasta ve yakınları hastalıklar ve uygulanacak tedaviler konusunda daha geniş bilgi içeriğine hızlı, ucuz ve engelsiz olarak erişebilmektedir (Magnusson, Hanson ve Borg 2004). İnternet kullanıcılarına yönelik yapılan bir araştırmada katılımcıların %70’ i internetteki sağlık bilgilerini kullanarak daha iyi seçimler yapabildiklerini ve bu sayede kendilerini daha güçlü hissettiklerini ve ifade etmişir.

Yine aynı çalışmada %40’ in üzerinde katılımcı internet kullanımının doktora gidip gitmeme konusunda, %47 oranında katılımcı ise internetin tedavi veya bakım hakkında karar verme sürecini etkilediğini belirtmiştir (Fox ve Rainie, 2000). Burdur’da internet kullanıcılarının sağlık web sitelerini kullanma durumlarının incelendiği bir çalışmada internette sağlık bilgisi arayanların oranının %94.9 olduğu, bu amaçla internetin tercih edilmesinin en önemli nedeni olarak (%79.5) bilgiye ulaşmanın kolay, ucuz ve hızlı olduğu gösterilmektedir (Demirel, Tekin, Özbek ve Kaya 2008).

İnternetin aynı zamanda insanların hastalıklara karşı algılarına şekil verdiği, hastaların tedaviye uyumlarını ve bunun sonucunda genel sağlık durumlarını etkilediği belirtilmektedir (Bass, 2003). Sağlık profesyonellerinin internetin hastalar ve yakınları üzerindeki bu potansiyel gücünün farkında olmaları, sunacakları bakım hizmetlerini planlamaları açısından büyük önem taşımaktadır.

İnternet diğer sağlık konularında kullanıldığı gibi demans sendromu konusunda da bilgiye ulaşmaya aracılık etmektedir (Connell ve Gallant 1996). Tekin, Dişçiğil ve Altunbaş (2011) İzmir ve Mersin’deki demans hastalarının bakımı, toplumsal bakış açısı, davranış ve bilgi kaynaklarını inceledikleri çalışmalarında, internetin hasta yakınlarının bilgi kaynaklarından biri olduğu bulunmuştur. Amerika’da Colvin, Chenoweth, Bold ve Harding (2004) tarafından demans hastası bireylerin bakım verenlerine yönelik web temelli girişimsel bir çalışmada katılımcıların her hafta ortalama 12.6 saat internet kullandıkları, bu

* Araş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı ** Öğr. Gör., Çankırı Karatekin Üniversitesi *** Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

zamanın 6.8 saatini bakım verme rolleri ile ilgili sitelerde geçirdikleri bildirilmektedir. Diğer bir çalışmada Alzheimer hastalarının yakınlarına yönelik oluşturulan internet temelli destek grubun elektronik posta kutusuna bakım verenler tarafından gönderilen 532 elektronik postanın içerikleri incelenmiş ve bakım verenlerin büyük çoğunluğunun (279 elektronik postanın) tanı, tedavi, ilaç, erişilebilir kaynak ve araştırma gibi konularda bilgi aradıkları bulunmuştur (White ve Dorman, 2000).

Bilgi sağlamadaki bu gelişmeler ve değişimler beraberinde elde edilen bilgilerin niteliğini sorgulamayı da doğurmaktadır. Literatürde internet aracılığı ile edilen bilgilerin her zaman güvenilir olamayacağı bildirilmektedir (Latthe, Latthe ve Charlton 2000; Doupi ve Van Der Lei 1999). Buna karşılık Sandvik (1999) tarafından ise internet aracılığı ile edinilen bilgilerin diğer kitle iletişim araçlarından edinilen bilgiler ile karşılaştırıldıklarında benzer güvenilirlik düzeyinde olduğu öne sürülmektedir. Hastaların ve yakınlarının doğru, anlaşılabilir ve güncel bilgilere kolaylıkla ulaşmasını sağlayarak yeterince bilgilendirilmelerinde sağlık çalışanları önemli bir yere sahiptir. İnternet aracılığı ile her zaman güvenilir bilgiye ulaşılacağı için hasta eğitiminden ve kaynaklara yönlendirilmesinden sorumlu olan hemşirelerin hasta ve yakınları için giderek artan oranda bilgi kaynağı olan internet verilerinin içeriği hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Uygun internet kaynaklarına yönlendirmeden önce erişilebilecek kaynaklarının içeriğinin ortaya çıkarılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Demans sendromu gibi görülme sıklığı günden güne artan, seyri kötü ilerleyen, kısa sürede işlevsellik ve bilişsellik kaybettiği bu hastalığı yaşayan hastaların doğru bilgiler ışığında bakım alması çok önemlidir. Demanslı bireyler genellikle evlerinde bakım almaktadır ve hasta yakınları kolay ve kısa sürede bilgiye ulaşmak istemektedirler bu nedenle bu popülasyon interneti sık sık kullanmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de demans sendromu hakkında bilgi sağlama amacıyla hazırlanmış Türkçe web sayfalarında yer alan bilgilerin içeriğinin incelenmesidir.

Gereç Ve Yöntem

Tanımlayıcı tipte tasarlanmış bu çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından belirlenen ve ülkemizde sık

kullanılan arama motorlarından <http://www.google.com.tr/> ve <http://tr.yahoo.com/> aracılığı ile toplanmıştır. Bu iki arama motoruna "demans, bunama, Alzheimer hastalığı, demansta bakım, unutkanlık, demansta hasta bakımı" gibi anahtar kelimeler verilerek Mayıs-Haziran 2011’de ulaşılan internet sayfaları aşağıda belirtilen kriterler açısından incelenmiştir (Şekil 1).

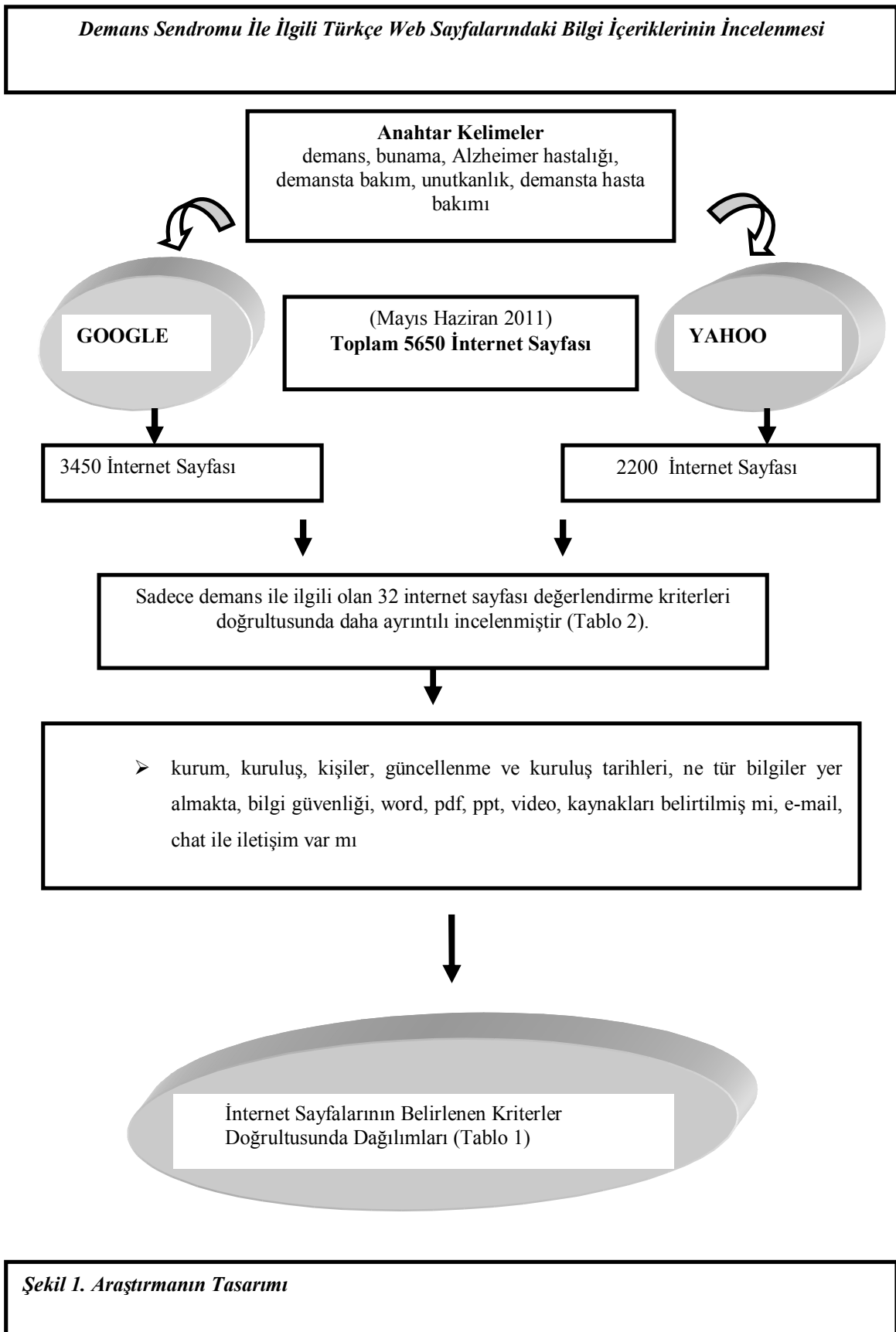
- Ulaşılan internet sayfaları hangi kurum, kuruluş ya da kişiler tarafından hazırlanmıştır? (üniversiteler, dernekler, firmalar, kişisel siteler..)
 - Ulaşılan internet sayfalarının güncellenme tarihleri (1 yıldan az, 1-3 yıl, 3 yıldan fazla)
 - Ulaşılan internet sayfalarında demans sendromu ile ilgili hangi tür bilgiler yer almaktadır? (Hastalık tanımı, nedenleri, bakım, tedavi..)
 - Ulaşılan internet sayfalarındaki bilgilerin güvenliği sağlanmış mı?
 - Demans hastaları ve yakınları için soru cevap ya da birbirleri ile iletişime geçebilmeleri için hazırlanan forumlar, chat odaları var mı?
- Veriler arama motorlarında gelişmiş arama yardımı ile toplanmıştır. Taramalarda dil Türkçe, ülke Türkiye olarak seçilip tüm dosya türlerinde, herhangi bir zaman aralığında, aranan anahtar kelime sayfanın herhangi bir yerinde olacak şekilde, lisans ile filtrelenmemiş tüm sonuçlara ulaşılacak biçimde sadece Türkiye’den sayfalarda yapılmıştır. Konu ile ilgisi olmayan sayfalar tekrar etmeye başladığında internet taramasına son verilmiştir ve konu ile ilgili olmayan sayfalar incelemeye dahil edilmemiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde sayı ve yüzde dağılımları kullanılmıştır. Belirlenen anahtar kelimeler aracılığı ile ulaşılan sayfalar araştırmacılar tarafından belirlenen kriterler doğrultusunda hazırlanan tablolara yerleştirilerek incelenmiştir.

Araştırmanın Etiği

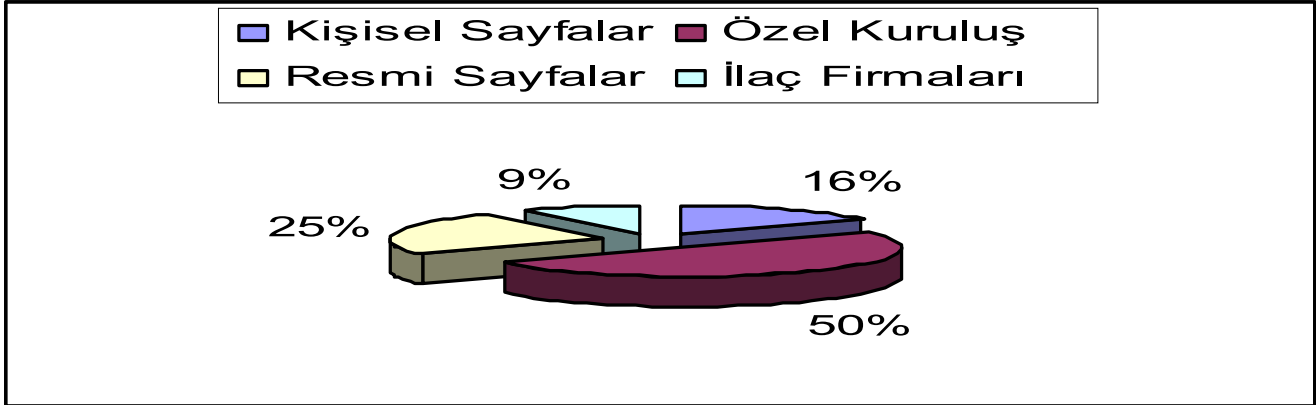
Araştırmanın yapılabilmesi için Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Değerlendirme Komisyonu Başkanlığından etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular

Belirlenen anahtar kelimeler (demans, bunama, Alzheimer hastalığı, demansta bakım, unutkanlık, demansta hasta bakımı) doğrultusunda her iki arama motorundan toplam 5650 internet sayfasına ulaşılmıştır. Bunlardan 3450'sine GOOGLE arama motorundan, 2200'üne ise YAHOO arama motorundan ulaşılmıştır. Bu çalışmada sadece demans ile ilgili olan 32 internet sayfası belirlenen kriterler

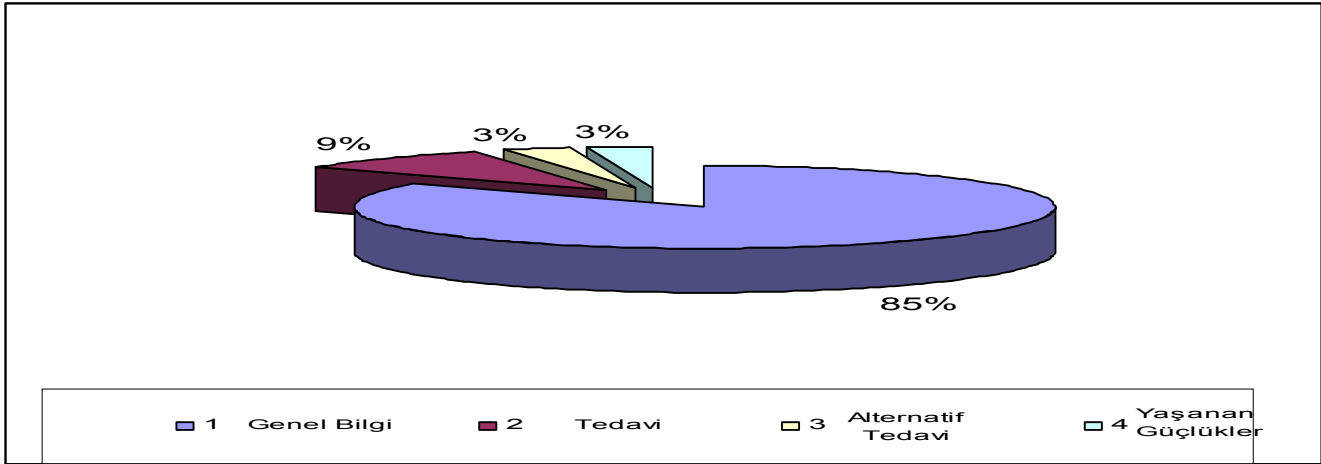
doğrultusunda incelenmiştir (Tablo 2). Asıl hedefi demansla ilgili bilgi vermek olmayan ancak demansla ilgili çok kısa bilgiler içeren sayfalar ayrıntılı incelemeye dâhil edilmemiştir. İncelenen sayfaların % 50'si özel kuruluşlar (özel hastane, merkez ve kliniklerden) tarafından hazırlanmıştır (Grafik 1).

Grafik 1. İncelenen İnternet Sayfalarının Tipleri

İncelenen internet sayfalarının %15.6'sı (n: 5) son üç yıl içerisinde kurulan, %34.4'ü (n:11) üç yıldan fazla sürede kurulan internet sayfalarından oluşurken, internet sayfalarının %50'si (n:16) kuruluş yılını belirtmemiştir. Sitelerin bilgi içeriklerinin %84.4'ü (n:27) Alzheimer hastalığı ve demans hakkında genel bilgilerden, %9.4'ü (n:3) demans sendromunda tedaviden, %3.1'i (n:1)

demans alternatif tedaviden, %3.1'i (n:1) hasta ve ailesinin yaşadıkları güçlüklerden oluşmaktadır (Grafik 2). İncelenen 32 sayfanın % 93.8' i (n: 30) internet sayfasında yazılı bilgiler içerirken %6.3' ü (n:2) alanında uzman kişiler tarafından hazırlanmış kısa videolar şeklinde yer almaktadır.

Grafik 2. İncelenen İnternet Sayfalarının Bilgi İçerikleri

Hazırlanan bilgilerin %21.9' unda (n:7) hangi kaynaklardan hazırlandığı belirtilirken, bilgilerin %78.1' inin (n:25) hangi kaynaklardan hazırlandığı belirtilmemiştir. Derlenen bu bilgilerin %65.6' sında (n:21) yazar ismi belirtilmişken %34.4' ünde (n:11) ise

belirtilmemiştir. İncelenen 32 sayfanın %68.8' inde güncellenme tarihi belirtilmemiştir. Sayfa güvenliği açısından incelendiğinde 32 sayfanın %75' inde güvenlik kilidi yer almamaktadır. İncelenen sayfaların %84' ünde elektronik posta ile ulaşım fırsatı sağlanmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. İncelenen İnternet Sayfalarının Belirlenen Kriterler Doğrultusunda Dağılımları

	Var n (%)	Yok n (%)
Kaynak	7 (21.9)	25 (78.1)
Yazar İsmi	21 (65.6)	11 (34.4)
Güncellenme Tarihi	10 (31.2)	22 (68.8)
Güvenlik	8 (25)	24 (75)
E-Posta Erişimi	5 (16)	27 (84)

Tablo 2. İncelenen İnternet Sitelerinin İsim Ve Adresleri

Sitenin Adı	Sitenin Adresi (url)	Sitenin Adı	Sitenin Adresi (url)
Alzheimer Vakfı	http://www.alz.org.tr/	Yaprak Psikiyatrik ve Psikolojik Yardım	http://www.psikiyatri.com/
Alzheimer.web.tr	http://www.alzheimer.web.tr/	Doktorsitesi.com	http://www.doktorsitesi.com/
Unutkanlık.gen.tr	http://www.unutkanlik.gen.tr/	T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlıklı Yaşam	http://www.saglikliyasam.gov.tr/
Demansnedir.com	http://www.e-demans.com/	Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Psikiyatrisi	http://www.bakirkoyruhsinir.gov.tr/
Alzheimer.gen.tr	http://www.alzheimer.gen.tr/	Psikotvorum	http://www.psikoyorum.tv/
Alzheimernedir.Com	http://www.alzheimernedir.com/	Dr. Yunus Hacimusalar Psikiyatrist	http://www.psikiyatritedavinet/
Türk Nöroloji Derneği	http://www.noroloji.org.tr/	Sanal Hastane	http://www.sanal-hastane.com/
Türk Geriatri Derneği	http://www.geriatri.org/	Psikoloji Forum	http://e-psikoloji.com/
Memory center nöropsikiyatri merkezi	http://www.mcatürk.com/	Psikiyatri ve Psikoterapi	http://www.psikiyatri-psikoterapi.com/
GATA Nöroloji Anabilim Dalı	http://www.gata.edu.tr/	Sağlık info (İstanbul Hasta Okulları)	http://www.saglikinfo.com/
İstanbul Üniversitesi Nöroloji Anabilim Dalı	http://www.itfnoroloji.org/	Hastane.com.tr	http://www.hastane.com.tr/
ARM Psikiyatri Psikoterapi Kliniği	http://www.armpsikiyatri.com/	Sağlıcaklakal.com	http://www.saglicaklakal.com/
Uzman Tv	http://www.uzmantv.com/	Dr Yavuz Atış	http://www.yavuzatis.com/
Janssen İlaç Firması	http://www.janssen-cilag.com.tr/	Unutkanlık ve Davranış Bozuklukları Kliniği	http://www.unutkanlik.net/
Tedavisi.biz	http://www.tedavisi.biz/	Prof. Dr. Turan ERTAN Psikiyatri Uzmanı	http://www.turanertan.com/
Avrasya Huzurevi	http://www.avrasyahuzurevi.com/	Adora Huzurevi	http://www.adorahuzurevi.com/

Tartışma

Çalışmada incelenen web sayfalarının %34.4' nün (n:11) kim tarafından hazırlandığı belirtilmemiştir. Kaynak ve yazar ismi belirtilmeyen bu sayfalardaki bilgiler, kullanıcıların güvenilir bilgiye ulaşip ulaşmadığı konusunda endişe yaratmaktadır. Ayrıca örnekleme dâhil edilen 32 siteden elde edilen verilere göre sitelerin %25' ini (n: 8) resmi sayfalar oluştururken (resmi dernek, üniversite), %75' ini özel kuruluşların (kişisel, ilaç firmaları, özel kuruluşlar) oluşturması bilgi içeriklerinin güvenliği, hazırlayan kişilerin niteliği ve site kullanıcılarının etik kodlar tarafından korunması konusuna dikkati çekmektedir. İnternet sağlıkla ilgili birçok bilgi ve hizmete ulaşmayı kolaylaştırmasına karşın, sağladığı bilgi ve hizmetlerin kalitesi, güvenilirliği ve bu bilgilerin hatalı ya da uygun olmayan kullanımıyla ilgili sağlığa zarar verme potansiyeli tartışılmaktadır (Demirel ve ark 2008). Türkiye' de Sağlık Bakanlığı'nın konu ilgili çalışmaları olmasına rağmen internetteki bilgi güvenliği ve etik konusunda yetersizliklerin olduğu bilinmektedir.

Hem sağlık, hem de bilgisayar alanındaki hızlı gelişmeler, bu iki sektörün birbirine daha fazla yakınlaşmasına ve hatta birbirine uyumlu gelişim göstermelerine neden olmaktadır (Polaschek 1996; Hovenga ve ark 2005). Bu doğrultuda sayfaların son bilimsel bilgi ve yeniliklerle hazırlanmış olması önem kazanmaktadır. Ancak sitelerin kuruluş tarihlerine bakıldığında; %50' sinin (n:16) kuruluş yılını belirtmemiş olması ve Türkiye' de son bir yıl içerisinde kurulan site olmaması; yine güncellenme tarihleri incelendiğinde %68.8' inin (n:22) güncelleme tarihlerini belirtmemiş olması sağlık alanındaki bilgilerin hızla gelişip değişmesi ile karşılaştırıldığında yetersiz kalmaktadır.

Hazırlanan internet sayfalarının güncel bilgileri içererek hazırlanmış olması, bilgilerin nereden alındığı konusunda kaynak ve yazar bilgilerinin olması hazırlanan sayfaların güvenilirliğini göstermesi açısından önemlidir (Demirel ve ark 2008).

İnternet, birçok sağlık web sitesinin kaynağının belirsizliği, yeterince güvenilir olmaması ve bilgi miktarının fazla olması nedeniyle ciddi riskler taşımaktadır (Eysenbeck ve Jadad 2001; Benigeri ve Pluye 2003). Çalışma sonuçlarına göre -bilgi güvenliğini sağlayan sitelerin oranı %25 iken, bilgi güvenliğini sağlayamayan sitelerin oranı %75 olarak belirlenmiştir. Bilgi güvenliği sağlanmayan sitelerdeki bilgiler kopyalanabildiği için alanda uzman ya da yetkili olmayan kişiler tarafından kullanılabilmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle hazırlanan sitelerin güvenlik kilitlerini barındırması önemli ve gereklidir.

Sonuç Ve Öneriler

İnternet sağlıkla ilgili bilgi arayan bireyler içinde vazgeçilmez bir bilgi aracı haline gelmiştir. İnternet yolu ile demanslı bireye bakım verenler de hastalarının tanı, tedavi, bakım gibi konularında bilgi sahibi olmaya çalışmaktadır. Bu çalışma sonuçlarına göre ülkemizde demans sendromu ile ilgilenenlerin ulaşabileceği güncel, güvenilir faydalı linklerin niteliğinin yetersiz olduğu ve bu sitelerde yer alan bilgi içeriklerinin güvenilirliği ve güncelliği açısından geliştirilmesi gerektiği görülmektedir.

Demans sendromu ile ilgili bilgiye internet yoluyla ulaşmak isteyen herkes için ya var olan mevcut sitelerin niteliğinin artırılması ya da alanda uzman kişiler tarafın-

dan daha nitelikli, güncel, güvenilir ve herkesin kolay ulaşabileceği sitelerin hazırlanması gerekmektedir.

Kaynaklar

- Bass, S. (2003). How will internet use affect the patient? A review of computer network and closed internet based system studies and the implications in understanding how the use of the internet affects patient populations. *Journal of Health Psychology* 8(1): 25-38.
- Benigeri, M., Pluye, P. (2003). Shortcomings of health information on the internet. *Health Promotion International*, 18: 381- 386.
- Colvin, J., Chenoweth, L., Bold, M., Harding, C. (2004). Caregivers of older adults: Advantages and disadvantages of internet-based social support. *Family Relations*, 53 (1): 49-57.
- Conn, V.S. (2010). Internet- based interventions to change health behaviors. *Western Journal of Nursing Research*, 32 (1): 3-4.
- Connell C.M., Gallant, M.P. (1996). Spouse caregivers' attitudes toward obtaining a diagnosis of a dementing illness. *J Am Geriatr Soc.*, 44(8): 1003-9.
- Demirel, M., Tekin, A., Özbek, S., Kaya E. (2008). E- Sağlık kapsamında internet kullanıcılarının sağlık web sitelerini kullanma durumu üzerine bir araştırma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu Projesi (Proje No: 0016-NAP-07)
- Doupi, P., Van der Lei, J. (1999). Rx medication information for the public and the www Quality issues. *Medical Informatics and the Internet in Medicine*, 24: 171-9.
- Eysenbach, G., Jadad, A.R. (2001). Evidence- based patient choice and consumer health informatics in the internet age. *Journal of Medical Internet Research*, 3(2):e19, <http://www.jmir.org/2002001/2/e19/html> (28.07.2011).
- Freeman, E.D. ve ark. (2005). Improving website accessibility for people with early-stage dementia: Apreliminary investigation. *Aging & Mental Health*, 9 (5): 442-448.
- Fogel, J., Albert, S.M., Schnabel, F., Dikoff, B.A., Neugut, A.I. (2002). Internet use and social support in women with breast cancer. *Health Psychology*, 21(4), 398-404.
- Fox, S., Rainie, L. (2000), "The online health care revolution: How the Web helps Americans take better care of themselves", Health Report, The Pew Internet and American Life Project. Erişim adresi: http://www.pewinternet.org/~media/Files/Reports/2000/PIP_Health_Report.pdf (18.04.2011).
- Hovenga, E., Gadre, S., Heard, S. Nursing constraint models for electronic health records: a vision for domain knowledge governance. *Int J Med Inform* 2005; 74: 886-898.
- Hoybye, M.T., Johansen, C., Tjornhoj-Thomsen, T. (2005). Online interaction. Effects of storytelling in an Internet breast cancer support group. *Psycho-Oncology*, 14(3), 211-220.
- Latthe, M., Latthe, P.M., Charlton, R. (2000). Quality of information on emergency contraception on the Internet. *British Journal of Family Planning*; 26: 39-43.
- Magnusson, L., Hanson, E., Borg, M. (2004). A literature review study of information and communication technology as a support for frail older people living at home and their family carers. *Technology and Disability* 16: 223-235
- Polaschek, JX. (1996) Computerized patient care record. In: Rothrock JC (ed). *Perioperative Nursing Care Planning*. 2nd ed. St Louis: Mosby-Year Book: 31-42.
- Sandvik, H. (1999). Health information and interaction on the Internet: A survey of female urinary incontinence. *British Medical Journal*; 319: 29-32.
- Satterlund, M., McCaul, K., Sandgren, A. (2003). Information gathering over time by breast cancer patients. *Journal of Medical Internet Research*. 5(3).
- Erişim tarihi: <http://www.jmir.org/2003/3/e15/>
- T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu (2009). Haber Bülteni. 2009 yılı hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçları. Erişim adresi:

- <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=4104>
(18.04. 2011).
- Tekin, N., Dişçigil, G., Altunbaş, E. (2011). Demans hastalarının bakımı, toplumsal bakış açısı, davranış ve bilgi kaynakları. Turkish Journal of Geriatrics, 14(1): 35-39.
- Tonta, Y. (2002). Elektronik yayıncılık ve elektronik bilgi kaynakları. Erişim adresi: <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/fall2002/kut655/02-e-yayincilik-e-bilgi-kaynaklari.pdf> (18.04. 2011).
- White, M., Dorman, S. (2000). Online support for caregivers: Analysis of an Internet Alzheimer Mailgroup. Computers in Nursing, 18 (4): 168-179.